

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра фінансів і кредиту

Діяльність банківських установ в сучасних умовах
господарювання
Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Виконала:
студентка 4 курсу, групи 472
денної форми навчання
спеціальності 072 Фінанси, банківська
справа та страхування
Шевчук Олександра Олександрівна
Керівник: к.е.н., доцент Гладчук О.М.

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри №15

від 30 травня 2023 р.

Зав. кафедри _____ проф. Нікіфоров П.О.

Чернівці – 2023

АНОТАЦІЯ

Шевчук О.О. Діяльність банківських установ в сучасних умовах господарювання – Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття першого рівня вищої освіти «Бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування.» – Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, Чернівці, 2023.

В кваліфікаційній роботі розкрито теоретичні та практичні аспекти діяльності українських банків у сучасних умовах господарювання. Розглянуто роль банківських установ у економічних процесах держави, розкрито порядок організації діяльності сучасних українських банків. Визначено порядок здійснення банківських операцій та надання банківських послуг. Проаналізовано основні фінансово-економічні показники діяльності АТ КБ «ПриватБанк». Визначено проблеми з якими стикаються клієнти та банківські установи та обґрунтовано перспективні напрями покращення банківської діяльності

Ключові слова: банківські установи, комерційні банки, ресурсна база, капітал, банківські операції, банківські послуги, активні та пасивні операції банків, кредитування.

SUMMARY

Shevchuk O.O. Activities of banking institutions in modern business conditions - Manuscript. Qualification work for obtaining the first level of higher education "Bachelor" in specialty 072 "Finance, banking and insurance." -Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, 2023.

The qualification work reveals the theoretical and practical aspects of the activity of Ukrainian banks in modern business conditions. The role of banking institutions in the economic processes of the state is considered, the procedure for organizing the activities of modern Ukrainian banks is revealed. The procedure for carrying out banking operations and providing banking services is defined. The main financial and economic indicators of JSC KB PrivatBank were analyzed. The problems faced by clients and banking institutions have been determined and the promising directions for improving banking activity have been substantiated.

Keywords: banking institutions, commercial banks, resource base, capital, banking operations, banking services, active and passive operations of banks, lending.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Шевчук О.О.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ	5
1.1. Суть та роль банківських установ в економіці держави	5
1.2. Види банківської діяльності в сучасних умовах	12
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ (на матеріалах АТ КБ «ПРИВАТБАНК»)	21
2.1. Фінансово-економічна характеристика банку	21
2.2. Основні види банківської діяльності АТ КБ «Приватбанк» у 2020- 2022 р. р	30
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ	40
3.1. Актуальні проблеми діяльності банків України та шляхи їх вирішення	40
3.2. Стратегічні напрями підвищення ефективності функціонування українських банків	45
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Функціонування сучасного ринку неможливе без ефективно діючої банківської системи. Важливим складовим елементом якої є комерційні банки. Вони відіграють важливу роль в економічному житті держави, так як акумулюють грошові кошти, їх накопичують, перерозподіляють через випуск грошей в обіг, через здійснення банківського кредитування, проведення розрахункових операцій, операції з цінними паперами тощо. Саме банки є джерелом постачання додаткових ресурсів суб'єктам господарювання. Враховуючи роль банків в економічних процесах держави, слід зазначити, що обрана тема бакалаврської роботи є актуальною і потребує подальшого дослідження.

Мета даної бакалаврської роботи провести дослідження теоретичних та практичних аспектів банківської діяльності в сучасних умовах господарювання. Виходячи із визначеної мети, в роботі розглянуто **наступні завдання:**

- загальне ознайомлення з організацією роботи банківських установ;
- визначення порядку здійснення банківської діяльності комерційними банками;
- визначено роль активних та пасивних операцій в формуванні та розміщенні ресурсної бази банку;
- проаналізовано динаміку та структуру формування та використання капіталу банку;
- визначено основні напрями подальшого розвитку діяльності банківських установ;
- розглянуто актуальні проблеми діяльності банків України та шляхи їх вирішення;
- намічено стратегічні напрями підвищення ефективності функціонування українських банків

Об'єкт даного бакалаврського дослідження економічні відносини, які виникають в процесі здійснення банківської діяльності у сучасних умовах.

Предметом дослідження є механізми діяльності комерційного банку, спрямовані на формування ресурсної бази та здійснення основних банківських операцій і надання банківських послуг.

У процесі написання роботи використано ряд **методів** економічних досліджень: загальнонаукові методи: індукції, дедукції, аналізу, синтезу, пізнання; системного підходу, порівняльного економічного аналізу, групування статистичної інформації, загальнонаукові положення діалектичної теорії пізнання: методи статистичного групування, економіко-математичних розрахунків, графічний метод тощо.

При написанні бакалаврської роботи широко використано нормативно-законодавчі акти, що регулюють банківську діяльність, наукову та періодичну літературу, монографічні дослідження, матеріали науково-практичних конференцій, круглих столів, статистичні матеріали АТ КБ «Приватбанк» і НБУ.

Структура роботи. Робота складається з вступу та окремих розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків з практичними матеріалами банку. Загальний обсяг роботи 60 сторінок, 11 таблиць, 2 рисунки, 53 літературних джерела.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

1.1. Суть та роль банківських установ в економіці держави

Однією із найважливіших структур ринкової економіки є банківські установи, об'єднані в банківську систему. Саме банківська діяльність сприяє активізації підприємницької діяльності, значно підвищує ефективність суспільного виробництва. Дослідженню банківської діяльності українських банків присвятили свої праці відомі вчені та економісти серед яких А.С.Гальчинський, В.Гетьман, А.Г. Загородній, О.І. Кіреєв, В.Л. Кротюк, А.М. Мороз, А.С. Савченко, М.І. Савлук, В.С. Стельмах, А.А. Чухно, С.О. Яременко та багато інших.

Банківська система України є дворівневою і включає такі банківські установи:

- 1 рівень - Національний банк України - центральний орган державного управління у сфері банківської діяльності;
- 2 рівень - комерційні банки.

НБУ є центральним банком держави, який виступає основним координатором кредитних інститутів та ефективно виконує функції управління грошово-кредитними та фінансовими процесами в економіці держави.

Згідно законодавства України Національний банк України:

- здійснює управління грошовою масою та проводить емісію грошей;
- забезпечує функціонування платіжної системи;
- встановлює для банків та інших кредитних установ правила ведення банківських операцій, бухгалтерського обліку, складання та подання звітності, захисту коштів та інформації;
- визначає систему, порядок та форми проведення розрахунків у тому числі міжбанківських та з іншими кредитними установами;
- здійснює банківський нагляд та регулювання діяльності комерційних банків;
- здійснює контроль за діяльністю комерційних банків;

- виступає для банків своєрідним кредитором в останній інстанції [41].

НБУ відповідає за функціонування банківської системи, за підтримання стабілізації національної грошової одиниці. НБУ є банком банків, емісійним центром держави, банком уряду, органом монетарного та валютного регулювання економіки, органом банківського регулювання та нагляду. Він впливає на всі сфери економічного життя країни.

«Комерційні банки - це автономні незалежні комерційні установи, які утворюються з метою задоволення інтересів власників банку та інтересів клієнтів. Своїми операціями вони охоплюють усі сфери національної економіки і зовнішньоекономічні зв'язки. Комерційні банки концентрують фінансові ресурси і здійснюють значну кількість банківських операцій та фінансових послуг для фізичних та юридичних осіб» [42].

Роль комерційних банків, як багато профільної кредитної установи, полягає в тому, що банківські установи здійснюють операції в різних секторах ринку позичкових капіталів та обслуговують підприємства всіх галузей економіки та населення країни.

В залежності від організаційно-правових норм комерційні банки функціонують як акціонерні товариства відкритого та закритого типу. Залежно від комплексу банківських операцій розрізняють універсальні та спеціалізовані банки, а саме; ощадні, іпотечні, інвестиційні, сільськогосподарські тощо.

Враховуючи форму власності банки поділяються на: державні, муніципальні, кооперативні, товариства з обмеженою відповідальністю, акціонерні товариства, холдінги, приватні із 100% іноземною власністю та змішані.

За функціями і характером виконання операцій банки поділяються на: інвестиційні, інноваційні, поштово-пенсійні, промислові, біржові, експортно-імпортні, лізингові, торговельні та депозитні.

Специфічною особливістю державних банках є те, що капітал даних банків належить державі в особі центральних органів влади та управління. Це може бути Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, галузеві

відомства засновників банку. Приватні банки створюються шляхом емісії акцій у формі акціонерних товариств закритого та відкритого типу. Банки, як товариства з обмеженою відповідальністю, створюються за рахунок пайових внесків засновників.

Змішаний тип організації банку передбачає поєднання приватної та державної форми власності та його капітал в співвідношенні відповідно до інтересів держави та господарюючих суб'єктів. Комерційні банки поділяються на малі, середні та великі. Впродовж 2022 року кількість діючих в Україні банків скорочувалася і станом на 1 січня 2023 року в Україні працює 67 банків.

Сутність та роль комерційних банків України визначається їх функціями, які пов'язані з:

- залученням і розміщенням грошових вкладів та кредитів;
- здійсненням розрахунків за дорученнями клієнтів та проведення їх касового обслуговування;
- організацією та веденням розрахунків у народному господарстві;
- випуском в обіг кредитних знарядь.

Крім вище розглянутих функції, комерційні банки виконують і інші функції, зокрема:

- управління грошовими потоками країни;
- здійснення операцій з продажу та купівлі іноземної валюти;
- організація та проведення розрахунків зовнішньо економічної діяльності та зовнішньої торгівлі;
- виконання довірчих операцій, пов'язаних з управлінням грошовими коштами, майном та іншими матеріальними цінностями за дорученням юридичних та фізичних осіб;
- надання консультаційних послуг всім клієнтам банку з питань організації фінансової та господарської діяльності;
- проведення факторингових та лізингових операцій;
- здійснення операцій з цінними паперами тощо.

Всі функції, які виконують банківські установи тісно взаємно пов'язанні між собою та дозволяють банківським установам виступати в ролі органу, який емітує платіжні засоби для проведення розрахунків та обслуговування кругообігу капіталу в процесі виробництва і обігу товарів. Сучасні банки залежно від розмірів банківських операцій, сфери діяльності та потреб клієнтів спроможні виконувати до 500 видів різних операцій.

Економічна роль комерційних банків полягає в тому, що саме вони спроможні здійснювати широке коло банківських операцій та надавати велику кількість різноманітних банківських послуг для фірм, підприємств, населення, держави. Важливо зазначити, що комерційні банки впливають на всі сторони економічного життя, забезпечуючи розвиток народного господарства країни.

В своїх дослідженнях А.М Мороз визначає: «банківські операції – це операції з залучення грошових коштів та їх вкладання в цінні папери, позики, послуги, для проведення розрахунків, випуску в обіг та вилучення з нього грошей, кредитування капітальних вкладень та касового виконання Державного бюджету України» [3. с.128].

Важливо зазначити, що між банками та суб'єктами підприємницької діяльності виникають спільні інтереси та формуються взаємовідносини. Суть полягає в тому, що банківський сектор не може розвиватися без господарської активності підприємств та організацій реального сектора економіки. Водночас, підприємства не можуть підвищувати свою ділову активність, досягати певного успіху не співпрацюючи з банківськими установами.

Відповідно, комерційні банки виступають особливою категорією ділових фінансових посередників. Вони залучають вільні грошові кошти і передають їх у тимчасове користування тим економічним агентам, які їх потребують.

В сучасних умовах господарювання роль комерційних банків є надзвичайно великою. Адже банки сьогодні спроможні пропонувати своїм клієнтам до 500 видів банківських послуг та банківських продуктів. Це дозволяє банку зберігати своїх клієнтів та сприяє їх розвитку.

В сучасних умовах господарювання діяльності банківських установ спрямована, в першу чергу, на формування ресурсної бази, адже від цього залежить інвестиційна та кредитна активності банків. Складовими ресурсів банку є власні та залучені кошти від юридичних та фізичних осіб. Власні кошти забезпечують спроможність банку, дозволяють витримувати конкуренцію зі сторони інших банківських установ.

Зростання банківського капіталу комерційних банків важлива передумова економічного розвитку країни. Банківські ресурси спрямовані на проведення банківських операцій, забезпечують активізацію економічних процесів в державі.

Важливо зазначити, що в суспільстві між банками та реальним сектором економіки відбуваються взаємно пов'язанні процеси, зокрема, від досягнутих результатів розвитку економіки залежить рівень ресурсного забезпечення комерційних банків, оскільки вони мобілізують вільні кошти реального сектору економіки. В той же час, зміцнення ресурсного потенціалу банківських установ є важливою передумовою забезпечення сталого економічного зростання, поживлення інвестиційної та кредитної активності банків. Відповідно, банківські установи повинні володіти такою ресурсною базою, яка б дозволяла банкам здійснювати інвестування та кредитування суб'єктів господарювання, давала б можливість формувати відповідні резерви та забезпечувати відповідний рівень власної ліквідності.

Основним видом активних операцій комерційних банків є банківське кредитування, здійснення якого сприяє розвитку реального сектора економіки. Сьогодні значна кількість суб'єктів господарювання потребують залучення банківських кредитів, оскільки власні фінансові ресурси є значно обмеженими. Залучення в господарський оборот підприємств запозичених банківських коштів фінансово забезпечує підтримку вітчизняного виробництва. В процесі банківського кредитування спостерігається тісна співпраця між підприємницькими структурами та банками, що забезпечує їх розвиток та економічне зростання країни.

Банківські позики дозволяють підприємствам поповнювати нестачу власних обігових коштів, здійснювати капвкладення в активну частину основних засобів та в модернізацію виробництва. Однак, надмірне використання підприємствами кредитних коштів, через високі відсоткові ставки за користування кредитом, може приводити до зниження рівня рентабельності виробництва та супроводжуватися фінансовими ризиками.

Комерційні банки, забезпечуючи економічний розвиток економіки держави, відіграють важливу роль у розвитку лізингового бізнесу. Комерційні банки виступають засновниками лізингової компанії, лізингодавцями, кредиторами лізингових угод та гарантами лізингових операцій, які приносять банкам лізинговий прибуток.

Українська економіка сьогодні потребує значних капіталовкладень для фінансування відновлення активної частини основних засобів. Проблема полягає в тому, що значна частина підприємств в виробничому процесі використовують морально застарілі та зношені основні засоби, технічні властивості яких не відповідають сучасному розвитку. Недостатність власних фінансових ресурсів та дорогі банківські кредити перешкоджають підприємствам оновлювати активну частину їх активів. Вирішенню проблеми сприяє лізинг, який є формою майнового кредиту. Лізинг - це довгострокова банківська операція основними об'єктами якої є рухоме та нерухоме майно, зокрема, його активна частина.

Коваленко В.В. зазначає: «лізингове кредитування має надзвичайно важливе значення, так як за його допомогою покращується матеріально - технічна база підприємств, впроваджуються у виробничий процес більш ефективніші та сучасніші види устаткування та обладнання, передові технології виробництва. Лізингові послуги банку та лізингових компаній забезпечують оновлення, модернізацію та реконструкцію основних засобів суб'єктів господарювання і тим самим сприяють розвитку підприємницького сектору в Україні» [16, с.141].

Слід зазначити, що завдяки здійсненню банками лізингових та кредитних операцій можливо подолати наслідків економічної нестабільності в державі, тому банки повинні більш ширше залучати внутрішній капітал для кредитування та інвестування потреб економіки. В протилежному випадку без банківської підтримки забезпечити відродження економіки буде дуже важко.

Крім того, економіка України зацікавлена у розвитку ефективних виробничих програм, тому банки повинні звертати особливу увагу на доцільність кредитування даних програм та проектів. Щоб запобігти кредитним ризикам важливо зважено вибирати об'єкти кредитування та контролювати їх окупність та забезпеченість.

Стан грошового обігу в країні, кредитні відносини, фінансовий стан підприємств та добробут населення в значній мірі залежать від організації та стану розрахунків, які здійснюються через банківські установи. Всі суб'єкти господарювання і населення відкривають в банках рахунки для зберігання грошових коштів і проведення розрахунків, здійснення послуг обміну валюти, купівлі та продажу цінних паперів, отримання позичок та проведення розрахунків за даними позичками.

Важливу роль в організації міжбанківських послуг відіграють міжбанківські розрахунки через СЕП. Дана система забезпечує надійність розрахунків, повний контроль за проходженням розрахункових документів та спеціальну технологію обробки даних платежів.

Економічному розвитку держави та суб'єктів господарювання сприяє підвищений рівень надання банківських послуг, проведення автоматизації банківських операцій та створення повнофункціональних систем, які базуються на сучасних програмно - технічних засобах.

В останні роки українські банки підключені до загальносвітової комп'ютерної мережі платіжних систем. Це забезпечує створення високоефективних інформаційних баз даних необхідних для проведення міжнародні розрахунки, організації маркетингового бізнесу, що дозволяє

українським суб'єктам господарювання здійснювати ЗЕД та виходити на світовий ринок.

Таким чином, діяльність банківських установ тісно переплітаються з усіма економічними процесами, що відбуваються в державі. Банки тісно взаємодіють із системою ціноутворення, бюджетною і податковою політикою, з умовами зовнішньоекономічної діяльності, політикою цін і прибутків. Банківські установи активно впливають на соціально-економічні процеси, що відбуваються в державі, забезпечують економічне зростання та соціальний розвиток країни.

1.2. Види банківської діяльності в сучасних умовах

Успішне функціонування банківських установ залежить від правильності організації банківської діяльності, яка визначається обсягами банківських операцій та послуг, які банк надає своїм клієнтам. Банківська діяльність пов'язана із залученням на депозитні рахунки грошових коштів юридичних і фізичних осіб та їх розміщенням на власних умовах і на власний ризик банку, в також відкриття і ведення банківських рахунків юридичних та фізичних осіб.

М.І. Савлук акцентує увагу: «поняття «банківська діяльність» слід розглядати як в широкому так і у вузькому розумінні. В широкому розумінні банківська діяльність передбачає всі види операцій, які законодавчо здійснюють банки та в окремих випадках інші юридичні особи визначені законодавчо. У вузькому розумінні банківська діяльність включає ті операції, які здійснюються лише банками, тобто це операції виключної компетенції банків [46, с.40].

Банківська діяльність здійснюється на основі діючих нормативно законодавчих актів та визначених принципів, до яких слід віднести:

- банки є економічно самостійними та незалежними при здійсненні своєї діяльності;

- органи державної влади та місцевого самоврядування не втручаються в діяльність банків, за винятком випадків здійснення НБУ банківського нагляду та банківського регулювання;
- розмежування відповідальності між державою та банками;
- обов'язковість придбання банками відповідних дозволів та ліцензій на здійснення банківських операцій;
- обов'язковість дотримання банками встановлених НБУ економічних нормативів;
- підтримання стабільності банківської системи країни та захист інтересу клієнтів;
- закріплення права самостійності банку у виборі видів операцій та клієнтів;
- забезпечення права вільного вибору банком своїх клієнтів, тобто фізичних та юридичних осіб;
- забезпечення виконання банком майнових зобов'язань перед клієнтами та третіми особами;
- забезпечення повернення грошових коштів вкладникам банків [41].

Банки в процесі своєї діяльності здійснюють банківські операції та надають банківські послуги. Нині українські банки виконують широке коло банківських операцій що охоплюють багато галузей економіки, однак, нині вони спроможні якісно виконувати від 40 до 50 видів банківських операцій та послуг, водночас іноземні банки виконують до 500 видів. Варто зазначити, що банківські операції та банківські послуги взаємопов'язані, вони можуть надаватись клієнту одночасно і єдиним пакетом.

Згідно Закону України «Про банки і банківську діяльність» банківська діяльність включає такі основні групи банківських операцій, а саме:

- залучення грошових коштів юридичних та фізичних осіб на депозитні рахунки та вклади;
- розміщення залучених коштів від свого імені, на власний ризик та на власних умовах;

- відкриття банківських рахунків юридичним та фізичним особам та здійснення операцій по даних рахунках [42].

Банківські операції, які здійснюють банківські установи поділяються на активні, пасивні та комісійні. Суть активних операцій банку визначається розміщенням ресурсів банку з метою забезпечення ліквідності банку та одержання доходів. Активні операції пов'язані з використанням банківських ресурсів, їх можна розділити на 4 групи:

- кредитні операції, пов'язані із запозиченням коштів;
- інвестиції в цінні папери;
- касові операції, пов'язані з касово-розрахунковим обслуговуванням клієнтів;
- інші активи.

За допомогою пасивних операцій банк формує свій капітал. Пасивними операціями є операції пов'язані із залученням грошових коштів клієнтів банку (фізичних та юридичних осіб) на депозитні рахунки або на вклади.

Комісійними операціями являються операції пов'язані з посередницькою діяльністю банків. Це може бути інкасація, обслуговування платежів клієнтів, тобто касово-розрахункове обслуговування клієнтів, зберігання валютних цінностей та цінних паперів, агентські та ін.

Банківська операція є первинною в банківській діяльності, так як вона супроводжується наданням банком тієї чи іншої послуги, що є продуктом банківської діяльності. З точки зору О. В. Васюренка: «банківська послуга на відміну від банківської операції виконує певні, як би супутні функції по відношенню до банківських операцій, робить дані операції більш зручними як для банку так і для клієнта, попередньо створює передумови отримання банком найбільшої вигоди з найменшими витратами та позитивного економічного результату» [6, с.111].

В економічній літературі визначаються такі види банківських послуг:

- діяльність пов'язана з наданням клієнтам допомоги або сприяння отримання банком прибутку;

- система, яка направлена на задоволення певних потреб клієнтів;
- кваліфікована порада та допомога, щодо повсякденного використання коштів .

Отже, під банківськими послугами слід розуміти комплексну діяльність банку, щодо створення сприятливих та оптимальних умов залучення тимчасово вільних коштів та задоволення потреб клієнтів при здійсненні банківських операцій та забезпечення отримання банком прибутку

«Банківські операції - як зазначається в Банківській енциклопедії - це сукупність різних видів та напрямів діяльності у сфері фінансово-кредитних відносин з метою одержання прибутку» [2].

В той же час «банківські послуги – це дії банку, спрямовані на зростання його прибутковості, або це надані клієнтам різноманітні види банківської діяльності, які супроводжують та оптимізують банківські операції» [2].

Ряд вчених ототожнюють поняття банківська операція та банківська послуга вважають, що банківські послуги є різновидом фінансових послуг [19, 22, 34]. Таке міркування впливає і з діючого законодавства України, зокрема Закону України «Про банки і банківську діяльність» та Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг».

Основні види банківських операцій та послуг затверджуються в статуті банку та визначаються відповідно до ліценцій виданих банкам НБУ. Відповідно, основні види операцій та послуг універсального українського банку наступні:

- депозитні операції;
- кредитні операції;
- касово - розрахункові операції;
- консалтингові послуги;
- трастові послуги;
- інвестиційні операції;
- валютні операції;
- лізингові операції та інші.

Існують і інші критерії класифікації банківських операцій, зокрема, вони можуть бути:

- традиційними та нетрадиційними;
- отриманими суб'єктами господарювання, фізичними особами, фінансовими установами, в тому числі банками;
- платні та безплатні.

Класифікація банківських операцій та послуг проілюстрована на рис 1.1.

Рис.1.1. Класифікація банківських операцій і послуг [3].

Складовими банківських послуг комерційних банків є:

- надання банком допомоги клієнтам та сприяння банку в отриманні прибутку;
- система дій банку, що задовольняє певні потреби клієнтів;
- кваліфікована порада та допомога клієнтам банку при повсякденному здійсненні операцій.

«Банківські послуги - це діяльність банку в процесі якої створюються оптимальні умови залучення тимчасово вільних грошових коштів та задовольняють потреби клієнтів при банківських операціях та забезпечується отримання прибутку» [50].

Поняття банківські послуги також можна розглядати як у широкому так і вузькому розумінні. У широкому значенні даний термін є тотожний поняттю банківські операції. Під банківськими послугами у вузькому значенні розуміють супутні та додаткові послуги до основних види діяльності банків, які призначені для покращення обслуговування банком своїх клієнтів.

На основі агентських договорів клієнтам можуть надаватись фінансові послуги, їх перелік встановлюється Національним банком України. Фінансовими установами які паралельно можуть надавати фінансові послуги можуть бути страхові компанії, кредитні спілки, фінансові компанії, ломбарди тощо. Згідно виданих НБУ ліцензій передбачається надання таких фінансових послуг:

- 1) інвестиційного характеру;
- 2) залучення фінансових активів із зобов'язанням, щодо наступного їх повернення;
- 3) фінансового лізингу;
- 4) випуску власних цінних паперів;
- 5) випуску, розповсюдження та проведення лотерей;
- 6) факторингу;
- 7) ведення реєстрів власників іменних цінних паперів (крім власних акцій);
- 8) зберігання цінностей або надання в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа;
- 9) надання гарантій;
- 10) послуг в сфері страхування;
- 11) перевезення валютних цінностей та інкасація коштів;
- 12) торгівля валютними цінностями;

13) надання інформаційних та консультаційних послуг щодо банківських фінансових послуг [36, с.98].

Специфічною особливістю банківських операцій та послуг є їх продуктивність. Акумуляуючи вільні грошові кошти банк перетворює їх в робочі активи, які в подальшому приносять банку прибуток та сприяють розвитку економіки держави.

За діяльність комерційних банків НБУ здійснюється банківський нагляд та банківське регулювання. Тим самим НБУ, виступаючи центральним банком, банком банків створює передумови стабільності економічного середовища. Так Законом України «Про банки і банківську діяльність» визначено роль Національного банку України в здійсненні банківського нагляду та регулюванні діяльності банків.

В Україні функціонує Асоціація українських банків - це об'єднання банків України, яка дозволяє підвищувати авторитет українських банків, дає можливість проводити заходи по оздоровленню проблемних банків, здійснювати їх саморегуляцію.

«Встановлення НБУ економічних нормативів діяльності банків запобігає неправильному розподілу ресурсів і втраті капіталу банку пов'язаних з ризиками, забезпечує стабільність діяльності банків та своєчасне виконання ними зобов'язань перед вкладниками» [41].

Таким чином, банківська діяльність комерційних банків України - це один із видів суспільної діяльності, який забезпечує ефективний розвиток і функціонування усіх сфер економіки країни, регулює потоки грошових коштів, створює передумови для розширеного відтворення економіки. Основна банківська діяльність включає банківські операції та угоди. Допоміжна банківська діяльність, спрямована на забезпечення сприятливих і безпечних умов здійснення основної банківської діяльності. Нині межі банківського бізнесу значно розширюються, урізноманітнюються банківські операції, удосконалюються банківські продукти, банківські технології та комунікації.

РОЗДІЛ 2
СУЧАСНИЙ СТАН ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ
(на матеріалах АТ КБ «ПРИВАТБАНК»)

2.1. Фінансово-економічна характеристика банку

Акціонерне товариство комерційний банк «Приватбанк» є державним банком України, орієнтований на задоволення інтересів клієнтів усіх видів діяльності та форм власності та надає широкий спектр якісних банківських послуг та виконує банківські операції.

АТ КБ «Приватбанк» - це найбільш надійний і стабільний державний банк України. Він входить до єдиної банківської системи України і є комерційним банком. Даний банк є лідером банківського ринку, користується довірою клієнтів.

Основна мета банку - це формування його ресурсної бази та її подальше використання за для задоволення інтересів клієнтів та одержання банком прибутку. Крім того, банківська діяльність АТ КБ «Приватбанк» спрямована на сприяння економічному розвитку країни та зміцнення соціального сектору економіки, зміцнення грошового обігу та підвищення ефективності суспільного виробництва.

Спочатку АТ КБ «Приватбанк» був зареєстрований у формі товариства з обмеженою відповідальністю. В 2000 році даний банк був реорганізований в закриті акціонерне товариство. У 2009 році банком було змінено організаційно - правову форму, таким чином, утворилося публічне акціонерне товариство. З червня 2020 року даний банк став акціонерним товариством.

Нині банк успішно функціонує в сфері банківського бізнесу. В даний момент зростають нові відділення та філії банку, триває робота зі створення нових площадок продажу послуг.

АТ КБ «Приватбанк» здійснює свою діяльність на підставі ліцензії НБУ №22 від 04.12.2001 року, відповідно до якої надає повний спектр банківських послуг та обслуговує як корпоративних так і індивідуальних клієнтів.

Основний пріоритет банку – це залучення до співпраці клієнтів на довгостроковий період. Відповідно, з клієнтами працюють висококваліфіковані фахівців та менеджери банку, які відповідають за якісне обслуговування клієнтів та задоволення їх потреб.

Пріоритетність стратегічної мети АТ КБ «Приватбанк» полягає в тому, щоб до 2025 р. банк став лідером кредитування фізичних та юридичних осіб. Цьому сприятимуть отримані показники прибутковості та дохідності. Даний банк є найкращим і більш надійним серед найбільших банків країни.

Крім того, розвиток регіональної мережі філій та відділень є також пріоритетним завданням стратегічного розвитку материнської компанії банку. Слід зазначити, що структурні підрозділи банку є у всіх областях України та в Криму. Підрозділи банку функціонують у всіх містах обласного значення, райцентрах та в окремих перспективних населених пунктах.

До складу АТ КБ «Приватбанк» входять:

- головний офіс, який діє у м. Дніпропетровську, Україна;
- регіональні підрозділи у складі 39 філій, у т. ч. є філія на Кіпрі та діє 2764 відділення;
- представництва банку є також в:
- м. Київ, Україна;
- м. Алма-Ата , Казахстан;
- м. Лондон, Велика Британія;
- м. Москва, Росія;
- м. Пекін, Китай.

Персонал АТ КБ «Приватбанк» станом на 31.12.2021 року нараховував більше 40,0 тисяч працівників, що на 10% більше попереднього року.

Філії, пункти комплексного обслуговування, відокремлені без балансові відділення розташовані в усіх областях країни. Вони діють на підставі Положень, затверджених Правлінням АТ КБ «Приватбанк». Кожній філії, представництво Банку надало внутрішньобанківські реєстраційні коди.

Філії та відділення не є юридичною особою - це відокремлені структурні підрозділи, які діють на підставі письмового дозволу головного банку на право здійснення банківських операцій та виступають від його імені. Банк несе відповідальність по зобов'язаннях відділень. Відділення Банку мають право:

- укладати угоди з банківських операцій;

- отримувати від позичальника коштів звіти, баланси та інші документи, які підтверджують його платоспроможність та забезпеченість кредитів;

- проводити експертизу проектних рішень, які намічено здійснювати за участю банківських кредитів;

- видавати кредити, забезпечені заставою майна, майновими правами, гарантією, порукою та іншим забезпеченням;

- перевіряти цільове використання виданих кредитів;

- встановлювати, по узгодженню з центральним банком, процентні ставки на проведення пасивних та активних операцій та комісійні винагороди за надані послуги;

- в межах своїх повноважень застосовувати заходи впливу на несумлінних клієнтів, які не виконують зобов'язання перед банком тощо.

Підсумки банківської діяльності АТ КБ «Приватбанк» відображаються звітах про прибутки і збитки, які складаються щоденно, щомісячно, щоквартально а також в річних балансах та в річному звіті.

Діяльність банку може бути припинена шляхом його ліквідації за рішенням Наглядової Ради банку, а також в інших випадках, передбачених чинним законодавством України.

АТ КБ «Приватбанк» станом на 1.01 2022 року нараховував:

- Більше 475 відділень. Прогнози на 2022 рік + 70 відділень, в т.ч. в Чернівецькій області + 15 відділень.
- Регуляторний капітал банку складав у 2021 році 40,8 млрд. грн., а норматив адекватності регуляторного капіталу 28,09 %. в 2022 р.- 41.2 млрд. грн., норматив - 29,4%.
- Станом на 31.12. 2021 р. активи банку склали 401296 млн. грн., станом на 31.12 2022 року вони склали 540596 млн. грн. Власний капітал відповідно складав в 2021 році 66615 млн. грн., в 2022 році 57789 млн. грн.

Позитивним моментом в діяльності АТ КБ «Приватбанк» є наявність великої клієнтської бази. Розподіл коштів клієнтів за галузями економіки проаналізовано в табл.2.1.

Таблиця 2.1

Розподіл коштів клієнтів банку за галузями економіки
АТ КБ «Приватбанк» в 2020-2022 рр., млн. грн. [32]

Показники	2020 р.	2021 р.	2022р.	Приріст 2022 до 2020р.
Фізичні особи	227704	229350	340332	+112628
Сфера послуг	37075	38337	50867	+13792
Виробництво	19963	22831	33196	+13233
Торгівля	19093	22215	30461	+11368
Сільське господарство	3420	4583	5685	+2265
Транспорті зв'язок	2632	3218	5162	+2530
Машинобудування	1055	1626	1663	+608
Державні підприємства	256	242	607	+351
Інші	1510	1897	3997	+2484
Всього коштів клієнтів банку	312708	325303	471970	+159262

Як показують дані табл. 2.1 найбільші обсяги коштів банку забезпечують підприємства сфери послуг. На кінець 2021 року це складало 38337 млн. грн. на 18052 млн. грн. більше початку періоду. На кінець 2022 року відбулося зростання до 50867 млн. грн. Значні надходження коштів також забезпечують фізичні особи. Так на кінець 2021 року це складало 229350 млн. грн., що на 39355 млн. грн. більше початку періоду на кінець 2022 р. 33196 млн.грн. Крім того, до найбільших вкладників коштів також відносяться виробничі підприємства та підприємства сфери торгівлі. В 2022 році ситуація дещо покращилась зросла кількість клієнтів банку, зокрема, фізичних осіб по відношенню до 2020 року на 112628 млн. грн.

Дирекція філії здійснює постійний контроль за діяльністю відділень, організацією їхньої роботи, за виконанням ними покладених на них завдань. Філія веде постійний облік банківських операцій та забезпечує контроль за їх виконанням, складає щоденний баланс філії.

В АТ КБ «Приватбанк» склалася чітка сегментація банківських клієнтів юридичних осіб, це дозволило значно покращити їх обслуговування. Так в 2021 році почав діяти пакет послуг «Підприємець» пов'язаний із розрахунково-касовим обслуговування клієнтів –підприємців. Даний пакет послуг мав певні

переваги та привілеї надання послуг. Від так, клієнтська база приватних підприємців зростає в банку більше ніж на 10%.

Особливу увагу мала сформована група VIP-клієнтів - це переважно великі компанії із значним капіталом, великим рівнем доходу та відповідним грошовим обігом. Сюди також входять великі холдинги, які мають розгалужену структуру. Для цієї групи клієнтів у Банку створено Департамент з обслуговування VIP-клієнтів, за кожним клієнтом закріплено персонального менеджера, який є відповідальним за надання даному клієнту високоякісних банківських продуктів.

Обслуговування VIP-клієнтів є досить зручним і швидкісним, послуги клієнтам надаються за значно нижчими тарифами, вся інформація є конфіденційною. Такі клієнти користуються ексклюзивним підходом, індивідуальною стратегією розміщення коштів.

Діяльність АТ КБ «Приватбанк» здійснюється за такими напрямками:

- фінансового забезпечення реалізації державних економічних програм розвитку народного господарства;
- сприянні виробничому процесу підприємств та організацій, які є позичальниками банку;
- вирішенні соціальних проблем;
- активному сприянні розвитку науково-технічного прогресу.

АТ КБ «Приватбанк» продовжує розширювати свою мережу, вдосконалювати банківські технології та банківські послуги.

В своїй діяльності АТ КБ «Приватбанк» керується відповідними Законами України «Про банки і банківську діяльність», «Про господарські товариства» та іншими, а також нормативними актами НБУ.

АТ КБ «Приватбанк» на правах власності володіє, розпоряджається та користується майном: спорудами, будівлями, інвентарем, устаткуванням, іншими фондами і коштами. Банк відповідальний за збереження та раціональне використання своїх довірених йому клієнтських коштів, майна та цінностей.

Єдиним акціонером банку є держава в особі Кабінету Міністрів України, їй належить 100% кількість акцій банку.

В процесі банківської діяльності АТ КБ «Приватбанк» здійснювався рух грошових коштів та обслуговування платіжного обороту Банку.

Рух грошових коштів даного банку в залежності від видів діяльності впродовж 2020-2022 р. р. проаналізовано в табл.2.2.

Таблиця 2.2.

Рух грошових коштів АТ КБ «Приватбанк» за 2020-2022 р.р., млн. грн. [32]

Показники	2020 р.	2021 р.	2022р.	Відхилення 2022 року від 2020 р.
Грошові потоки від операційної діяльності	32658	36915	40071	+7413
Грошові потоки від операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях	25174	36910	40071	+14897
Чисті грошові потоки від операційної діяльності	85402	39169	70585	-14817
Чисті грошові потоки від інвестиційної діяльності	(53144)	(14167)	(18267)	-34877
Чисті грошові потоки від фінансової діяльності	(32709)	(20178)	(28564)	-4145
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	48068	51208	94191	+46123

Дані наведені в табл. 2.2. наглядно показують, як відбувався рух грошових потоків Банку впродовж досліджуваного періоду. Слід зазначити, що грошові потоки від операційної діяльності мали позитивну тенденцію і характеризувалися щорічним зростанням.

Отже, найбільшим грошовим потоком є грошовий потік від операційної діяльності, він складав 33658 млн. грн. в 2020 році, 36915 млн. грн. в 2021 році та 40071 млн. грн. в 2022 році. При цьому даний чистий дохід від операційної діяльності по роках відповідно складав 85402 млн. грн. та 39169 млн. грн. та 70585 млн. грн.

Чистий грошовий потік від фінансової діяльності був впродовж всього періоду був від'ємним.

Чистий дохід від інвестиційної діяльності в 2020- 2021 р. р був від'ємним в розмірі - 53144 млн. грн. в 2021 році -14167 млн. грн. В 2022 році це також складало - 18267 млн. грн.

Фінансові результати діяльності банку, характеризуються такими показниками: доходи, видатки, прибуток до оподаткування, чистий прибуток.

Основні завдання аналізу фінансових результатів банківської діяльності визначаються значенням прибутку як джерела формування його капіталу, та забезпечення стабільності фінансового стану банку, тому досить важливо:

- оцінити виконання фінансового плану за такими показниками як доходи, видатки, прибуток визначити та їх динаміку;
- визначити фактори впливу на зміну фінансових результатів;
- визначити резерви збільшення доходів, зменшення видатків і зростання прибутку;
- розробити заходи мобілізації резервів зростання прибутковості банку.

Прибуток банку – це кінцевий фінансовий результат діяльності банку. Саме прибуток - основна мета діяльності АТ КБ «Приватбанк», так як він є основним джерелом його діяльності, фінансової стійкості, а також фінансово-економічного та соціального розвитку. Прибуток банку – це різниця між його доходами та витратами. Чистий прибуток створюється у вигляді залишку прибутку після сплати податків та відрахування до фондів банку. Проаналізуємо прибуток банку в період 2020-2022 років в табл.2.3.

Таблиця 2.3

Прибутки, збитки та сукупний дохід АТ КБ «Приватбанк»
за 2020-2022 р.р. [32]

Показники	Сума на 1.01.2021 р. (млрд. грн.)	Сума на 1.01.2022 (млн. грн.)	Сума на 1.01.2023 (млн. грн.)	Відхилення 2022 р. від 2020 р.
Процентні доходи	33563	35854	43686	+10123
Процентні витрати	(11961)	(6537)	(3768)	-8193
Чистий процентний дохід після вирахування резервів та зменшення корисності	19831	29317	39918	+20087
Прибуток до оподаткування	24269	35067	34672	+10303
Чистий прибуток	24302	35067	30198	+5896
Сукупний дохід за рік	22753	33232	35050	+12297

Як показали дані табл. 2.3 в 2020-2022 р. р. процентні доходи АТ КБ «Приватбанк» зросли на кінець періоду на 10123 млн. грн. і склали 43686 млн. грн., в той же час процентні витрати скоротилися на 8193 млн. грн. Позитивним моментом було зростання чистого процентного доходу на 20087 млн. грн.

Зростанням також характеризувався обсяг прибутку до оподаткування його приріст склав на кінець періоду 10303 млн. грн. Що стосується чистого прибутку то він характеризувався такими показниками 22753 млн. грн. в 2020 році, 35067 млн. грн. в 2021 році, 30198 млн. грн. в 2022 р.

Приріст за період дослідження склав 5896 млн. грн. В цілому сукупний дохід за 2022 рік по відношенню до 2020 року зріс на 12297 млн. грн. і в 2022 р. склав 35050 млн. грн.

При зміні курсів іноземних валют відбувався вплив на капітал банку та на прибуток (або збиток) та (табл.2.4).

Так на 31.12 2020 року коефіцієнт покриття ліквідності складав 278,23% за всіма валютами та 218,18 % за іноземною валютою при встановленому нормативові не менше 100% за допомогою економічних нормативів діяльності банків України забезпечується стабільна діяльність банків та своєчасне виконання ними зобов'язань перед клієнтами, запобігає неправильному розподілу ресурсів і втраті капіталу через ризики. На 31.12 2022 р. це складало 281,2%.

Таблиця 2.4

Вплив змін валюти на прибуток та капітал
АТ КБ «Приватбанк» в 2020-2022 р.р. [32]

Показники	2020 р. вплив на прибуток (збиток)	2020 р. вплив на капітал	2021 р. вплив на прибуток (збиток)	2021 р. вплив на капітал	2022р. вплив на прибуток (Збиток)	2022р. вплив на капітал
Зміна долара США на 20%	(6954)	(6954)	(5066)	(5066)	(5533)	(5533)
Послаблення долара США на 5%	1738	1738	1266	1266	1383	1383
Знецінення ЄВРО на 10%	(7)	(7)	(16)	(16)	(75)	(75)

Послаблення ЄВРО на 5%	3	3	8	8	38	38
Знецінення інших валют на 5 %	(7)	(7)	(11)	(11)	(5)	(5)
Послаблення інших валют на 5%	7	7	11	11	5	5

Підсумовуючи вище розглянутий матеріал варто зазначити, що АТ КБ «Приватбанк» є універсальним державним банком України. Основним акціонером якого є держава в особі Кабінету Міністрів України. Саме державі належить 100% акцій банку. АТ КБ «Приватбанк» виконує широкий спектр банківських операцій та послуг і є лідером в банківській сфері. Банк характеризується оперативністю в роботі, професійністю та компетентністю персоналу, користується повагою до клієнтів, має бездоганну репутацію, перспективність та відповідальність. Подальше нарощування клієнтської бази та розширення своєї діяльності стратегічний план банку на 2022-2025 р.р.

2.2. Аналіз банківської діяльності АТ КБ «Приватбанк» у 2020-2022 р. р.

АТ КБ «Приватбанк» здійснюючи свою діяльність впродовж 2020-2022 р. р. виконував згідно ліцензії дозволені банківські операції та надавав банківські послуги. В першу чергу, важливим моментом для банку було проведення пасивних операцій, які дозволили банку формувати його ресурсну базу, тобто капітал банку. Отже, банківські ресурси АТ КБ «Приватбанк» формуються за рахунок пасивних операцій, які складаються з власного капіталу та зобов'язань банку перед владниками та кредиторами.

До пасивних операцій АТ КБ «Приватбанк» відносяться:

- залучення коштів юридичних та фізичних осіб;
- отримання кредитів від центрального банку та комерційних банків;

- випуск векселів, банківських облігацій тощо.

«Ресурсна база АТ КБ «Приватбанк» - це загальний обсяг фінансових ресурсів, які формують капітал банку. Банківський капітал є сукупність грошових капіталів, залучених банком, які використовуються ним у виглядів банківських ресурсів для кредитно - розрахункових та інших операцій банку» [27, с. 12].

Саме банківський капітал відіграє визначальну роль в процесі створення та функціонування даного банку. Основними джерелами капіталу є:

- а) капітал банку, який складається з акціонерного капіталу та резервних фондів;
- б) кошти клієнтів банку юридичних та фізичних осіб;
- в) кошти міжбанківського ринку та рефінансування НБУ.

Якщо характеризувати капітал банку більш детально, то слід зазначити що його структура є розширеною, так як до його складу входить статутний капітал, резервний капітал, регулятивний капітал, нерозподілений прибуток та різні фонди та резерви, які створюються в процесі діяльності банку.

Станом на 1.01 2022 року статутний капітал АТ КБ «Приватбанк» складає 206060 млн. грн., який був поділений на 735927657 простих іменних акцій, вартість однієї складала 280 грн. Статутний капітал банку може збільшуватися шляхом випуску нових акцій, збільшення номінальної вартості акцій, обміну облігацій на акції, тощо. Саме кошти статутного фонду та інших фондів є забезпеченням зобов'язань банку.

Розміри та порядок формування резервного та страхового фондів визначаються НБУ. Резервний фонд призначений для відшкодування можливих збитків по операціях банку. Він утворюється за рахунок щоквартальних відрахувань від банківського прибутку та не може бути меншим 25% статутного фонду.

Фінансова робота банку постійно спрямована на формування ресурсної бази, тобто банківського капіталу. АТ КБ «Приватбанк» намагається розширити джерела фінансових ресурсів, підтримувати стабільну ресурсну базу

фінансування. Слід зазначити, що банківський капітал включає основний та додатковий капітали. Капітал 1 рівня – це основний капітал та капітал 2 рівня - це додатковий капітал.

До складу основного капіталу відноситься:

- фактично зареєстрований статутний капітал;
- дивіденди направлені на збільшення статутного капіталу;
- резерви, що створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку;
- резервні фонди, що утворюються згідно з законами України;
- емісійні різниці;
- загальні резерви, що формуються під невизначені ризики, які можуть мати місце при проведенні банківських операцій;
- прибуток минулих років тощо.

Додатковий капітал банку утворюється з:

- резервів під стандартну заборгованість інших банків;
- резервів під стандартну заборгованість за кредитними операціями банків;
- результатів від переоцінки статутного капіталу урахуваючи індекс девальвації чи ревальвації гривні;
- результатів переоцінки основних засобів, які є на балансі банку, або взяті під заставу;
- прибутку поточного року;
- субординованого капіталу.

Проаналізуємо капітал АТ КБ «Приватбанк» за 2020-2022 р. р. в табл. 2.5.

Таблиця 2.5.

Аналіз обсягу капіталу та зобов'язань АТ КБ «Приватбанк» за 2020-2022 р. р.

млн. грн. [32]

Показники	2020 р.	2021р.	2022р.	Відхилення 2022 року від 2020 р.
Активи банку	382525	401296	546701	+91573
Зобов'язання	329700	334681	488912	+79487
Капітал в тому числі:	382525	401296	540529	+91573
Акціонерний капітал	206060	206060	206060	-

Емісійний дохід	23	23	23	-
Резерви переоцінки будівель	689	695	699	+10
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	(2937)	-	-	
Результати операцій з акціонером	12174 158731	12174 174648	12174 181435	- +22704
Нерозподілений прибуток				
Загальні резерви та інші доходи (прибуток)	167179	184344	190121	+22942
Накопичений дефіцит	(171665)	(157247)	(156749)	-14916
Всього зобов'язань та капіталу.	382525	401296	540529	+158004

Як показують дані табл. 2.5 протягом 2020-2022 р. р. капітал Банку мав чітку тенденцію до зростання. Якщо в 2020р. він склав 382525 млн. грн. то в 2022 році зріс на 91573 млн. грн. і склав 540529 млн. грн. Найбільшу роль в формуванні капіталу відіграв акціонерний капітал, який відповідно по роках 2020-2021 склав однакові обсяги, а саме 206060 млн. грн., в 2022 р. не змінився.

Загальна сума зобов'язань і капіталу станом на 31.12 2020 року складала 382525 млн. грн., станом на 31.12.2021 року, 401296 млн. грн., станом на 31.12.2022 року 540529 млн грн. Приріст до початку періоду становив 158004 млн. грн. Структура капіталу банку за досліджуваний період проаналізована в табл. 2.6.

Таблиця 2.6.

Динаміка структури капіталу АТ КБ «Приватбанк»
за 2020-2022 р. р., % [32]

Показники	2020 р.	2021р.	2022р.	Відхилення 2022 р. від 2020 р.
Капітал в тому числі:	100,0	100,0	100,0	-
Акціонерний капітал	53,9	51,3	38,1	-15,8
Емісійний дохід	0,01	0,01	0,01	-
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	0,01	0,01	0,01	-
Результати операцій з акціонером та резерви	3,18	3,03	2,3	-0,88
Загальні резерви та інші доходи	22,5	25,4	35,2	+12,7
Нерозподілений прибуток	20,2	20,03	24,14	+3,94
Резерви переоцінки будівель	0,22	0,22	0,24	0,02

Як показують дані табл. 2.6 в структурі капіталу найбільша частка припадає саме на акціонерний капітал, що складає відповідно по роках 53,9% та 51,3% та 38,1%. На долю загальних резервів, доходів та прибутку припадало 22,5% , 25,4% та 35,2 %.

Фінансовою основою АТ КБ «Приватбанк» виступає його «власний капітал - це грошові кошти, внесені акціонерами (засновниками банку), а також кошти утворені в процесі діяльності банку для забезпечення його самостійності й фінансової стійкості протягом усього періоду його діяльності» [10, с.4].

Структура власного капіталу показана в табл. 2.7.

В структурі власного капіталу табл. 2.8 статутний капітал впродовж періоду дослідження складав відповідно по роках 39,1%, 31,2% та 34,8%. результати від операцій з акціонерами займали 23,05%, 18,4% та 26,4% у загальному обсязі власного капіталу.

На долю накопиченого дефіциту у власному капіталі припадало відповідно 37,8%, 59,4% та 38,8%.

Таблиця 2.7.

Структура власного капіталу АТ КБ «Приватбанк»
за період 2020-2022 р. р., % [32]

Показники	2020 р.	2021р.	2022 р.	Відхилення 2022 року від 2020 р.
Статутний капітал	39,1	31,2	34,8	-4,1
Емісійний дохід	0,01	0,01	0,01	-
Результати від операцій з акціонером, резерви та прибуток	23,05	18,4	26,4	+ 3,35
Накопичений дефіцит	37,8	59,4	38,8	1,0
Загальна сума власного капіталу	100,0	100,0	100,0	-

«Регулятивний капітал банку є одним із найважливіших показників діяльності банку, його основним призначенням є покриття негативних наслідків різноманітних ризиків, які банк бере на себе в процесі своєї діяльності та забезпечення захисту вкладників, фінансової стійкості та стабільної діяльності

Регулятивний капітал банку - це сукупність основного (1 рівня) капіталу та додаткового (2 рівня). Основний капітал є незмінним, він не підлягає передаванню, перерозподілу та повинен повністю покривати поточні збитки. Додатковий капітал в свою чергу має змінний характер» [21].

Загально встановлено, що в загальній сумі регулятивного капіталу загальний розмір додаткового капіталу не може перевищувати 100 % основного капіталу. Якщо банком придбані цінні папери з нефіксованим прибутком для продажу, зроблені інвестиції в капітал інших банків (у розмірі 10% і більше їх статутного капіталу) або кошти вкладені на умовах субординованого боргу то розмір регулятивного капіталу зменшується на балансову вартість таких активів.

Станом на 1 січня 2022 року мінімальний розмір регулятивного капіталу (Н1) діючих комерційних банків був знижений НБУ, він може складати від 200 млн. грн. Так, на кінець 2020 р. регуляторний капітал АТ КБ «Приватбанк» становив 35,3 млрд. грн., станом на 31.12 2021 року - 40,8 млрд. грн., на 2022 р. – 54,5 млрд. грн.. При цьому норматив адекватності регуляторного капіталу впродовж 2020 р. складав 28,09 %, 2021 р. - 18,23%, в 2022 році - 23,78%.

Управляючи своїм капіталом АТ КБ «Приватбанк» дотримується рівня достатності капіталу, визначеного Базельською угодою про капітал та затвердженими нормами.

Важливим інструментом вимірювання міцності фінансового стану банку та його надійності є нормативи капіталу (норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2) і норматив адекватності основного капіталу (Н3), їх розрахунок проведено в табл. 2.8.

За даними наведеними в табл. 2.8 коефіцієнт достатності капіталу Н2 в 2021 році зріс на 4,18%, а коефіцієнт Н3 на 2,04%. В 2022 р. це характеризувалось зменшенням показників по відношенню до 2020р., так Н2 скоротився на 4,31%, а Н3 на 3,06% і досяг 11,9 % це було свідчить про достатній обсяг забезпеченості банку капіталом.

Таблиця 2.8.

Розрахунок Н2 та Н3 АТ КБ «Приватбанк» за 2020-2022 р. р., млн. грн. [32]

Показники	2020 р.	2021р.	2022 р.	Відхилення 2022 року від 2020 р.
Всього регуляторний капітал	35257	40843	54524	+19267
Капітал 1 рівня	17644	20437	27277	+9633
Капітал 2 рівня	17644	20437	27277	+9633
Активи зважені з врахуванням ризику	93201	146289	137521	+44320
Відкрита валютна позиція	32679	35313	50480	+17801
Непокритий кредитний ризик	(368)	-	-	-
Коефіцієнт достатності капіталу (Н2)	28,09%	18,33%	23,78%	-4,31
Коефіцієнт достатності капіталу (Н3)	14,06%	9,17%	11,9%	- 3,06

В табл.2.8. показано, що капітал 1 рівня та 2 рівня на кінець 2021 р. зріс 10752 млн. грн. На кінець 2022 року зростання відповідно складало 9633 млн. грн. В цілому регуляторний капітал на кінець 2022 року зріс на 19267 млн. грн., а активи на 44320 млн. грн. При цьому норматив капіталу 1 рівня (Н2) відповідно по роках складав 28,09%, 18,33% та 23,78%. Коефіцієнт достатності капіталу Н3 складав 14,06%, 9,17% та 11,9%.

Другим важливим напрямом діяльності АТ КБ «Приватбанк» в період 2020-2022 років було вигідне розміщення мобілізованих банківських ресурсів, таким чином, щоб банк зміг отримав позитивний фінансовий результат своєї діяльності, тобто прибуток. Здійснюючи розміщення своїх фінансових ресурсів банк виконував активні операції. До активних операцій АТ КБ «Приватбанк» відносяться:

- операції з вкладання банківських ресурсів у грошові кошти з метою підтримання ліквідності банку;
- розрахункові операції пов'язані з платежами клієнтів;
- касові операції з прийняття та видання готівки;
- кредитні операції;
- інвестиційні операції;
- фондові операції з купівлі – продажу цінних паперів;
- валютні операції з купівлі продажу іноземної валюти;
- депозитні операції з розміщення тимчасово вільних ресурсів банку в депозити НБУ та в інші банки;

- операції з купівлі – продажу банківських металів;
- операції з придбання ОЗ, ТМЦ тощо.

Аналіз активів банку впродовж досліджуваного періоду проведено в табл.2.9

За результатами наведеними в табл. 2.9. можна зробити висновок що загальна сума активів АТ КБ « Приватбанк» за період 2020-2022 р. щорічно зростала, так в 2020 р. вона складала 382525 млн. грн., в 2021 р. 401296 млн. грн. та в 2022р. 540596 млн. грн. Приріст до початку досліджуваного періоду склав 158071 млн. грн.

Найбільші обсяги ресурсів банку спрямовувались на видачу кредитів та аванси клієнтам та іншим банкам, а також на придбання інвестиційних цінних паперів.

Отже, за підсумками 2020-2022 років банк активно здійснював свою діяльність, тобто був спроможний мобілізувати і створити достатню ресурсну базу, а також вигідно розмістити свої ресурси і отримати прибуток, який в 2021 році складав 35050 млн. грн., в 2022 році 30196 млн. грн.

Таблиця 2.9.

Аналіз активів АТ КБ « Приватбанк» за 2020-2022 р. р. млн. грн. [32]

Показники	2020 р.	2021р.	2022р.	Відхилення 2022 року від 2020 р.
Грошові кошти та їх еквіваленти	49911	52836	96380	+46469
Кредити та аванси банкам	25059	26243	103837	+78778
Кредити та аванси клієнтам	66021	68218	68064	+2043
Інвестиційні цінні папери	221661	222277	239752	+18091
Поточні податкові активи	6660	9978	9079	+2419
Відстрочені податкові активи		-	1100	+1100
Інвестиції в дочірні, спільні та асоційовані підприємства	30	30	30	-
Інвестиційна нерухомість	2933	1989	2155	-778
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	953	1288	1389	436
Основні засоби	6689	6074	5228	-1461
Інші фінансові активи	3448	2644	4308	+860
Інші не фінансові активи	10128	9713	9189	-939
Непоточні активи	32	7	64	+32

Загальна сума активів	382525	401296	540596	+158071
-----------------------	--------	--------	--------	---------

В сучасних умовах господарювання все більшого розвитку зазнає банківська діяльність, що в значній мірі пов'язане з розширенням сфери кредитування та наданням кредитних ресурсів господарюючим суб'єктам для забезпечення їх ефективного функціонування.

Проаналізуємо в табл. 2.10. обсяги виданих банком кредитів та суми дебіторської заборгованості за лізингом.

Дані табл. 2.10. наглядно показують, що банком в період 2020-2022 років було видано кредитів на загальну суму в 2020 році 232772 млн. грн. в 2021 році - 242568 млн. грн. та в 2022 році -250496 млн. грн.

Ці суми були зменшені на резерви під очікуванні збитки відповідно по роках на 177751 млн. грн., 174350 млн. грн. та 176301 млн. грн. Тому в кінцевому результаті обсяг кредитів та авансів клієнтам склав в 2020 році - 55021 млн. грн., в 2021р.- 68218 млн. грн., в 2022 році – 68084 млн. грн.

Як показують дані таблиці 2.10. найбільші суми кредитів були видані саме фізичним особам під кредитні картки, як іпотечні та споживчі кредити. Значні суми кредитів також отримали суб'єкти малого та середнього підприємництва. Відповідно це складало 6859 млн. грн. в 2020 р., в 2021 році - 11900 млн. грн. та в 2022 р.- 15610 млн. грн.

Таблиця 2.10.

Аналіз кредитів та авансів клієнтам АТ КБ «Приватбанк»

за 2020-2022 р. р. млн.грн. [32]

Показники	Сума на 1.01.2021 (млн. грн.)	Сума на 1.01.2022 (млн. грн.)	Сума на 1.01.2023 (млн. грн.)	Відхилення 2021 р. від 2019р.
Кредити юридичним особам	5509	4091	3127	-964
Кредити фізичним особам в т. числі				
- кредитні картки	40409	454314	32413	-421901
- іпотечні кредити	9566	9868	1625	-8243
- споживчі кредити	3500	5343	3239	-2104
- кредити на придбання автомобілів	35	394	178	-216
- інші кредити	129	83	11	-72

Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу	6859	11900	15610	+3710
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом-фізичним особам	1052	735	1481	+746
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом-юридичним особам	588	267	377	+110
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом-підприємствам малого та середнього бізнесу	517	1067	1085	+18
Всього кредитів	232772	242568	250496	+7928
Мінус резерв під очікуванні збитки	(177751)	(174350)	(176301)	-1951
Всього кредитів та авансів клієнтам	55021	68218	68084	-134

Банк мав наявність дебіторської заборгованості по лізингових операціях, найбільшою вона була по лізингових операціях підприємствам малого та середнього бізнесу, зокрема це складало по роках 517 млн. грн., 1067 млн. грн. та 1085 млн. грн.

В процесі кредитування клієнт банку - позичальник обов'язаний виконувати умови кредитного договору, своєчасно повертати кредит та сплачувати відсотки за його користування. Кредит дає банку позитивний ефект якщо приносить прибуток.

В 2022 році АТ КБ «Приватбанк» було впроваджено Державну програму «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%».

Програма направлена на посилення інвестиційну активність малого та середнього бізнесу. Вона передбачає ряд переваг лізингової форми фінансування, Це в першу чергу полягає в оперативному розгляді лізингової заяви, спрощені процедури оформлення договору, необхідності внесення застави, зменшеному розмірі власного внеску підприємства, а саме від 10 - 15%.

Державною програмою «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%» передбачено, що максимальна сума лізингового договору 50 млн. грн. строком до 5 років.

Таким чином, АТ КБ «Приватбанк» здійснюючи свою діяльність виконує банківські операції та надає банківські послуги. Проведення пасивних операцій дозволяє формувати ресурсну базу банку. За допомогою пасивних операцій банк заощаджує кошти фізичних та юридичних осіб. Виконуючи активні операції банк розміщує свій капітал з метою задоволення потреб клієнтів та формування прибутку.

РОЗДІЛ 3

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ

3.1. Актуальні проблеми діяльності банків України та шляхи їх вирішення

Сучасний стан банківської системи має важливе значення та значний вплив на розвиток національної економіки, так як банки є головним джерелом інвестування коштів в економіку країни. Відповідно, на шляху інтеграції України до європейського економічного простору першочерговим завданням є забезпечення стабільності банківської системи. Отже, необхідною умовою функціонування економіки країни є розвинута банківська система, яка відповідно, забезпечує функціонування господарюючих суб'єктів та виконання державного бюджету. Лише досконала банківська система спроможна

здійснювати реструктуризацію економіки держави. Однак, досягненню бажаного успіху перешкоджають проблеми, які негативно впливають на розвиток діяльності українських банків, на їх стабільність та нормальне функціонування [44].

Відповідно, дослідження існуючих в банківській сфері проблем та визначення шляхів їх подолання є надзвичайно актуальним. Цьому питанню присвятили наукові праці вітчизняні та зарубіжні вчені такі як: Алексєєнко М.Д., Ансофф І., Роуз Питер С., Сіо К., Вовчак О., Васюренко О., Дзюблюк О., Спіфанов А., Коваленко В., Лютий І., В.І. Міщенко, А.М. Мороз, С. Науменкова та інші.

Банківська система України є надзвичайно важливим сегментом господарського механізму. Однак, незважаючи на позитивні досягнення банківського сектору в цій сфері залишаються ряд невирішених проблем, зокрема:

1. Низький рівень капіталізації банків. Причина полягає в тому, що новоутворені банківські установи, не володіючи достатнім обсягом капіталу, були засновані для розв'язання проблем фінансово промислових груп. Рівень капіталізації банківської системи є найважливішим показником, що визначає достатність банківського капіталу в економіці. Капіталізація банку - це вартісна оцінка капіталу банківської установи з врахуванням витрат на його створення [44].

Недостатній рівень капіталізації українських банків є однією з причин їх низької конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Нині власний капітал банківської системи України є недостатнім. Він становить близько 12-13% ВВП, в той час як у розвинених країнах світу цей показник складає 80 % і більше. Недостатній обсяг фінансових ресурсів банківського сектору стримує економічний розвиток країни.

2. Зменшення рівня мобілізації ресурсів банків через не довіру населення до банківських установ. Щоб наздогнати рівень докризових вкладів населення потрібен певний період часу, приблизно до 10 років при збереженні раніше

існуючих темпів зростання. Тому важливо відновити рівень довіри, запропонувавши привілеї для клієнтів банків.

Нестабільність та побоювання громадян за не повернення своїх вкладів спричинило сповільнення відносин між банками та вкладниками - фізичними особами. Це значно зменшує ресурсну базу банків і значно впливає на їх фінансовий стан.

3. Висока концентрація капіталу в найбільших банках, які лідирують в банківському секторі. Це може призвести до розширення домовленостей великих банків при встановленні цін на банківські послуги і зробить їх ще більш дорогими.

2. Слабка диференціація банківських послуг. Слід зазначити, що спектр та обсяги послуг, які надаються банками є обмеженими. Хоча в регіонах функціонує велика кількість банківських установ, які характеризуються високою конкуренцією між банківськими установами. Однак, якість банківських послуг потребує покращення, відповідно необхідне розширення та впровадження нових видів банківських операцій та банківських послуг.

3. Недосконала кадрова політика. Проблема полягає в недостатньому рівні кваліфікації банківських менеджерів, що потребує значних коштів на підвищення рівня кваліфікації спеціалістів [53].

4. Низька якість та висока вартість проведення банківських операцій та надання банківських послуг. НБУ встановлює розмір облікової ставки. Відповідно, облікова ставка - це ключова процентна ставка НБУ, за якою він здійснює основні операції з банками з надання або залучення коштів у межах проведення монетарної політики. Вона є орієнтиром ціни на гроші. Однак, через високу відсоткову ставку банківські кредити є не вигідними для клієнтів.

При цьому відсоткова ставка кредитів в 2022 році досягла 35% для надійних клієнтів з високим кредитним рейтингом. Для клієнтів, які не мали чистої кредитної історії це 40-45% річних. Облікову ставку з 17.03 2023 року встановлено в розмірі 25% річних, її зростання викликано широкомасштабною

збройною агресією росії. Відповідно з 21.01. 2022 року вона складала 10%, з 10.12. 2021 року - 9%, з 22.10. 2021 року - 8,5%, з 22.01 2020 року - 6%.

5. Низький рівень конкурентності українського банківського сектору. Українські банки не спроможні конкурувати з іноземними банками, тому нині в банківському секторі значно зростає кількість іноземного капіталу. На території України функціонує значна кількість банків з іноземним капіталом та з часткою іноземного капіталу.

6. В Україні сьогодні активно працюють ряд іноземних банки: «БТА Банк», «Дойче Банк ДБУ», «Кредит інвест Банк», «Кредобанк», «ОТП Банк», «Правекс Банк», «Райффайзен Банк», «Сіті банк», Український банк реконструкції та розвитку, «Альфа-банк» та інші. З одного боку, іноземні банки сприяють економічному розвитку країни, а з іншого - це має певні загрози для національних банків.

Недоліки та переваги функціонування іноземного капіталу на банківському ринку України відображені в табл.3.1.

Таблиця 3.1

Переваги і недоліки присутності іноземних банків в Україні [13]

Переваги:	Недоліки:
<ul style="list-style-type: none"> - залучення іноземного капіталу в економіку України - впровадження та розширення нових банківських послуг; - запозичення новітніх банківських технологій; - міжнародний досвід в банківській сфері; - зростання обсягів кредитних ресурсів; - здешевлення банківських послуг; - зростання конкуренції на банківському ринку. 	<ul style="list-style-type: none"> - залежність та ризики вітчизняного банківського сектору від світових тенденцій; - витіснення іноземними банками українських банків; - неможливість контролювати здійснення банківських операцій іноземними банками.

Вирішення вище визначених проблем забезпечить стабільність та ефективність функціонування банківської системи та в цілому економіки країни.

На сучасному етапі функціонування банківської системи України, негативний вплив на її діяльність спричиняє висока вартість фінансового посередництва, недостатній розвиток фінансової інфраструктури, відсутність стимулів заощадження грошових коштів та їх розміщення, обмеженість діяльності небанківських фінансових інститутів.

Важливо зазначити, що крім зовнішньополітичної нестабільності та внутрішніх протиріч дещо сповільнився рівень ділової активності банків, зросло негативне сальдо платіжного балансу, погіршився інвестиційний клімат. Все це результат пандемії та широкомасштабних руйнівних дій країни агресора.

Відповідно, в перспективі банки змушені приділяти більшу роль своєму якісному розвитку, а саме покращення рівня ефективності функціонування банківської діяльності, підвищенню рівня фінансової стійкості та конкурентоспроможності, підвищення ролі банків у фінансуванні реального сектору економіки.

Головною метою перспективного розвитку банківської системи України є створення ефективної, надійної та прибуткової банківської системи, спроможної задовольняти потреби клієнтів та інвесторів, а також стійкої до кризових явищ.

Досягнення ефективності банківської діяльності можливе при проведенні реструктуризації банківського сектору та загальній консолідації існуючих банків. Тобто, найбільш ефективні банки повинні розширяти свою ринкову частку порівняно з менш ефективними, це дозволить зменшити середню маржу та посилить проникнення банків в економіку. На валютному ринку останнім часом спостерігається стійке зменшення золотовалютних резервів НБУ.

Важливою умовою розвитку банківських установ є формування достатнього обсягу кредитного портфеля банку. Зростання облікової ставки

НБУ до 25% та нестабільність економічної ситуації в державі не дозволило банкам наростити достатній обсяг кредитного портфеля. Оскільки значна кількість вкладників виявилась не спроможною поповнювати депозитні рахунки і накопичувати відповідні кошти. Проблема була також пов'язана з погіршенням платоспроможності позичальників. Все це спричинило коливання обсягів банківських доходів та витрат.

Успіх банківської сфери в значній мірі залежить від зовнішніх та внутрішніх факторів політичної та економічної нестабільності. В такій ситуації банки повинні вживати різні заходи щоб не допустити відтоку клієнтів та їх коштів в інші банки.

На стан банківської діяльності українських банків впливають численні фактори: внутрішні та зовнішні, економічні та неекономічні. В результаті їх впливу банки мають серйозні проблеми, які не дозволяють підвищити рівень конкурентоспроможності банківського сектору.

Оскільки, банківська сфера є провідною ланкою фінансової системи, державі важливо подовжувати реформування банківської системи забезпечуючи її оздоровлення та розвиток.

«Основна мета реформування українських комерційних банків це створення національної мережі таких банків, які б стали ефективними кредитними установами, діяльність яких регулюється і знаходяться під повноцінним банківським наглядом і в зв'язку з цим користуються довір'ям клієнтів» [11].

Слід зазначити, що в результаті відповідних реформ проблеми українськими банками можливо подолати. Комерційні банки повинні спрямувати зусилля на формування достатнього обсягу капіталу, на формування кредитного портфеля, на покращення банківських операцій та надання банківських послуг. Крім того, реалізація зазначених заходів та професіоналізм працівників банківської сфери дозволить сформувати повноцінну банківську систему, яка буде сприяти ринковому розвитку економіки країни.

3.2. Стратегічні напрями підвищення ефективності функціонування українських банків

Ефективне функціонування банківської системи України в значній мірі залежить від здійснення прогресивних структурних зрушень, ефективного власного розвитку, забезпечення прибутковості і стабільності банківської діяльності, зниження рівня банківських ризиків.

Підвищення рівня фінансової стійкості та надійності українських банків потребує проведення таких заходів:

- розширення можливостей підвищення рівня ліквідності банків при впровадженні програм фінансового оздоровлення;
- збільшення нормативів резервування за кредитними операціями у випадку якщо відсутня інформація про кредитну історію позичальника;
- оптимізації структури активів, зобов'язань та капіталу банків, враховуючи поставлені завдання по забезпеченню фінансової стійкості банків та їх позитивного впливу на економічні процеси в державі;
- посилення відповідальності власників банків за підтримання фінансової стабільності їх банків;
- забезпечення зростання регулятивного капіталу пропорційно до обсягів активно-пасивних операцій;
- підвищення ефективності управління пасивами та активами банку;
- розроблення стратегічних напрямів розвитку банківської системи України, враховуючи політично-економічну ситуацію в країні та на міжнародній арені;
- активізація реорганізації банків, використовуючи процедуру приєднання або злиття, закриття збиткових філій.

Серед ряду економічних та політичних факторів впливу на ефективність банківської діяльності особливе місце посідає фактор довіри населення, який містить дві складові: по-перше, фактор довіри населення до національної грошової одиниці, тобто гривні та по-друге, фактор довіри до самих банків.

Слід зазначити, що підвищення довіри населення до банків має надзвичайно важливе значення, адже від цього залежить накопичення грошових коштів населення на депозитних рахунках банків, що забезпечить подальший розвиток економіки держави. Відповідно, банкам необхідно вживати стимулюючі заходи з метою створення навколо банку позитивного іміджу та завоювання високої довіри населення.

Крім того, на нашу думку, зростання довіри населення до банків можливо вирішити:

- шляхом більш інтенсивнішого припливу вкладів населення, що дозволить збільшити ресурсну базу банків та дасть можливість банкам нарощувати свій кредитний портфель та здійснювати інвестування коштів в економіку держави;

- шляхом здешевлення банківських ресурсів, при цьому довіряючи банкам, населення буде нарощувати депозитні вклади, навіть у випадку якщо відбуватиметься зменшення процентних виплат;

- шляхом посилення стимулюючої ролі процентних виплат населенню за розміщення вкладів на депозитних рахунках банків.

Стратегічною метою діяльності усіх комерційних банків є забезпечення фінансової безпеки їх банківської діяльності та одночасне досягнення стабілізації банківської ефективності. Відповідно, при забезпеченні ефективності діяльності українських банків важливим моментом є не тільки нарощування їх ресурсної бази, але й паралельне скорочення залежності банків від зовнішніх джерел фінансування та досягнення стабільної банківської ефективності у довгостроковій перспективі.

В процесі функціонування комерційних банків досить важливим моментом є збільшення рівня їх капіталізації та, водночас, забезпечення фінансової стабільності розвитку економіки держави. Шляхи підвищення капіталізації українських банків показано на рис. 3. 1.

Рис. 3.1. Шляхи підвищення капіталізації банків України [21]

Слід також зазначити, що зростанню рівня капіталізації банківської системи України сприяє залучення грошових коштів населення, які можуть значно поповнити капітал банків. Нині дані неофіційної статистики свідчить проте, що поза банками на руках у населення перебуває приблизно 100 - 110 млрд. грн. Це досить солідна сума коштів, яка б могла працювати на економіку країни і вивести українські банки на рівень капіталізації банків країн Європи.

Крім того, оптимальним шляхом зростання рівня капіталізації української банківської системи є її консолідація, тобто створення банківських об'єднань, реорганізація банків, їх злиття, що забезпечить більш високий рівень стабільності та стійкості усієї банківської системи. Отже, для покращення управління банківським капіталом особливу увагу слід звернути на розроблення нових фінансових методів та інструментів, які б були спроможні задовольнити вимоги власників банків та інвесторів.

Українські банки повинні бути конкурентоспроможними. Підвищення рівня конкурентоспроможності українських банків можливо досягти при проведенні наступних заходів:

- 1) удосконалення нормативно - правової бази банків;
- 2) забезпечення зростання обсягів власного капіталу;
- 3) підвищення якості управління банківською системою;

- 4) впровадження сучасних новітніх банківських технологій;
- 5) розширення спектру банківських операцій та банківських послуг;
- 6) сприяння зростанню вкладів населення та відновлення довіри населення тощо;
- 7) забезпечення прибутковості діяльності банку за рахунок збільшення доходів та зменшення витрат.

За для максимізації прибутку банку, слід запропонувати наступні напрями зростання доходів та зменшення витрат комерційних банків:

1. Забезпечувати зростання активних операцій, які принесуть банкам процентний дохід. Це можливо досягти за умови більш широкого залучення клієнтів позичальників, проводячи повний аналіз їх фінансового стану. Крім того, банкам важливо нарощувати свій кредитний потенціал, збільшуючи обсяги залучення ресурсів, проводячи зважену маркетингову та процентну політику. Важливо збільшувати питому вагу доходних активів в загальному обсязі сукупних активах, тому необхідно скоротити до мінімуму "непрацюючі" активи.

2. Змінити структуру портфеля доходних активів, визначивши ступень допустимості та виправданості того чи іншого ризику, адже чим вищий дохід, тим більший ризик.

3. Знизити рівень витрат, що можливе при залученні більш дешевих ресурсів та зниженні витрат на утримання апарату управління.

4. Збільшувати ресурсну базу банків за рахунок нарощування власних ресурсів банку. Це в свою чергу, забезпечить фінансову незалежність банку, сприятиме зростанню інвестиційного потенціалу; стимулюватиме інтеграційні процеси; створить умови виживання та конкурування банківської системи з іноземними банками.

5. Забезпечити раціональне та ефективне розміщення коштів банку, що забезпечить відповідний рівень фінансової стійкості банку.

6. Приділяти особливу увагу фінансовому плануванню та прогнозуванню доходів, витрат та прибуток банку на певний плановий період. При цьому важливо виявляти резерви збільшення прибутку і можливості його

раціонального використання. Досить часто банки несуть значні витрати в результаті неузгоджених дій різних рівнів управління банківською системою. Відповідно, кожна банківська установа повинна визначати реальні перспективи свого розвитку і цілі їх досягнення.

7. Сформувати достатні резервні та страхові фонди, так як в результаті не передбачуваних ризиків такі сформуванні фонди сприятимуть зменшенню можливих негативних наслідків та зміцнять стабільність та надійність банку.

8. Особливу увагу слід приділяти тим операціям, які дозволять одержувати додатковий прибуток, зокрема це ф'ючерси, форвардні операції, валютні операції, опціони, лізинг та інші форми ринкової діяльності.

9. Забезпечити ефективну роботу управління кредитними ризиками з метою їх зменшення.

10. Забезпечити зростання рівня рентабельності банку.

11. Покращувати професіоналізму банківського персоналу.

Заходи покращення показників рентабельності, на нашу думку, необхідно шукати в покращенні активних та пасивних операцій, тому при управлінні активами банку необхідно звернути увагу на такі моменти:

1. Не допускати перевищення коштів на рахунках активу над коштами на рахунках пасиву. Тобто, важливо розробити графіки платежів та планувати притоки і відтоки готівки. Це означає, що термінам розміщення банком коштів, повинні відповідати терміни залучення ресурсів.

2. Акцентувати увагу на прибутковості як окремих операцій так і на підвищенні рентабельності роботи в цілому.

3. В управлінні кредитним портфелем необхідно контролювати розміщення кредитів по рівню їх прибутковості, по ступеню їхнього ризику, формі забезпечення та повернені позички.

- обмежити розмір кредиту, наданого одному позичальнику частиною власних коштів;

- зберігаючи загальний обсяг кредитування видавати кредити більшому числу клієнтів;

- проводити стягнення простроченої заборгованості по позиці, нараховуючи відсотки за користування кредитами.

4. Працювати над зниженням ризику банківських операцій. Управління ризиками неплатоспроможності банку та незбалансованості балансу, що орієнтується на вимоги НБУ про дотримання норм ліквідності і платоспроможності комерційних банків знижує збитки банків і сприяє їх діяльності в майбутньому. Досить важливо, щоб банком здійснювався щоденний контроль за рівнем показників ліквідності та платоспроможності, проводився аналіз чинників, що впливають на їхню зміну. Для цього банком створюється інформаційна база для проведення аналітичної роботи. У якості джерела інформації можуть виступати депозитні і кредитні договори та договори про позики в інших банків, відомості про оборотність кредитів, зведення оборотів щоденних залишків по балансових та по особових рахунках, відомості по позабалансових рахунках тощо.

Здійснюючи управління пасивами банку важливо визначити стратегію підтримки стійкості депозитів. Від так, особливу увагу слід звернути на банківський маркетинг, відповідно, необхідно підвищити якість та обслуговування клієнтів, створювати умови за яких вони залишатимуться надійними клієнтами даного банку.

Крім того, менеджери по управлінню рентабельністю банків повинні контролювати всю діяльність банку, а також діяльність усіх його відділів, відповідальних за залучення та розміщення банківських ресурсів. Важливо також передбачати, коли великі вкладники і користувачі банківськими кредитами планують зняти кошти з рахунку або збільшити внески. Це дозволить управляти дефіцитом або надлишком ліквідних коштів.

Вдосконалення банківської діяльності комерційних банків та вирішення ряду проблем їм характерних неможливе без широкого застосування комп'ютерних технологій в банківській сфері, зокрема в сфері банківського аналізу. Відповідно, в банках впроваджено автоматизовану інформаційно-аналітичну систему яка допомагає визначити вплив банківської діяльності на

розвиток економіки країни. Одним з найефективніших способів даної аналітичної системи є автоматизована система моніторингу фінансового стану банку. Від її сучасності та ефективності залежить результативність аналітичного процесу.

Варто зазначити, що з кожним днем зростають потенційні можливості використання комп'ютерних технологій. Широко а практику банківських установ ввійшли сучасні без паперові комп'ютерні технології, система електронних платежів, досягнення не суттєвих затрат, загального підйому культури банківського обслуговування.

АТ КБ «Приватбанк» широко використовує банківські комп'ютерні технології, так як Банком приділяється особлива увага кількісному та якісному наданню послуг, розвитку сучасних технологій обслуговування клієнтів це впроваджено: Приват 24, ІТ системи та процесінг, розвиток безготівкових та безконтактних платежів, біометрію, що сприяє зростанню кількості активних операцій в цифрових каналах, ТСО, АТМ.

Операції, які проводяться банком є автоматизованими, з широким використанням комп'ютерних технологій. Банківські комп'ютерні сприяють швидкій обробці інформаційних потоків та є системою найбільш швидко розвиваючих галузей прикладного мережевого програмного забезпечення.

Банки сьогодні інвестують значні кошти як онлайн так в офлайн технології бізнесу. На початку 2020 р. в АТ КБ «Приватбанк» було відкрито відділення нового формату Concept Store Банку, яке поєднало сучасний дизайн, найсучасніші комп'ютерні технології та відмінний банківський сервіс.

Основою позитивного клієнтського досвіду банку є синергія офлай та онлайн мережі, де банківські послуги можливо отримувати завдяки інноваціям в банківській сфері та новітньому сервісі. Банк прагне до сучасних взаємовідносинах з клієнтами до їх прозорості та швидкості й зручності. Надає клієнтам необхідну та надійну інформацію через онлайн технології.

В роботі банківських установ позитивним моментом є використання сучасних технологій та нових операцій та сучасних платіжних банківських

систем. Через платіжні картки здійснюються розрахунки та надаються послуги, а саме: зарплатні проекти, оплата витрат на відрядження, одержання готівки для розрахунків, оплата послуг у торгівельно-сервісній мережі, здійснюються безготівкові розрахунки в іноземній валюті закордоном, оплачуються медичні, туристичні послуги, сервісні послуги та торгівельних мереж тощо.

На початок 2022 року банк емітував більше як 5 мільйонів платіжних карток. Показники результатів діяльності АТ КБ «Приватбанк» дозволили банку стати членом клубу мільйонерів міжнародної платіжної системи Visa International. АТ КБ «Приватбанк» в 2021 р. першим впровадив технології переказу коштів за номером телефону, зокрема і на картки інших банків

Комп'ютеризована банківська система має важливе значення оскільки забезпечує:

- автоматизацію банківських операцій дозволяє щоденно вести бухгалтерію та складати звіти;
- покращує комунікації банку з його відділеннями та філіями;
- автоматизовану взаємодію з клієнтами «банк –клієнт»;
- забезпечує автоматизацію роздрібних операцій через банкомати та кредитні картки);
- значно покращує міжбанківські розрахунки;
- забезпечує автоматизацію операцій на ринку цінних паперів;
- дозволяє отримувати миттєву інформацію.

Крім того, автоматизація банківських операцій дозволяє :

- мінімізувати залучення праці працівників, проводити без паперові платіжні операції;

- проводить обробку платежів в реальному часі;

- прискорює проведення обмінних інформаційних операцій між банками, відділеннями, клієнтами, зменшує банківський ризик;

- дозволяє швидко проводити аналіз та дає об'єктивну оцінку положення банку.

Таким чином, кожний банк враховуючи загально визначені пропозиції, повинен самостійно забезпечувати відповідний рівень своєї прибутковості і рентабельності. Комплекс запропонованих заходів може сприяти розвитку банківської системи, створить, тим самим, реальні передумови повноцінного конкурентного середовища та формує конкурентоздатності банківського сектора України на світовому рівні.

ВИСНОВКИ

Сучасні умови господарювання потребують належного банківського забезпечення усіх економічних процесів держави. Відповідно в Україні створена потужна банківська система, яка обслуговує практично всі підприємства та організації країни. Банківська система України є дворівневою. До неї входить центральний банк, представлений Національним банком України та розгалуженою сіткою комерційних банків.

Важливу роль в економічних процесах держави відіграють комерційні банки, які є фінансово-кредитними інститутом, який виконує базові функції та операції для фізичних і юридичних осіб з метою отримання прибутку. Банківські установи виконують широкий спектр банківських операцій та надають банківські послуги, виконують активні та пасивні операції.

АТ КБ «Приватбанк» є складовою банківської системи України. Він являється державним банком України, основним акціонером якого є держава в особі Кабінету Міністрів України.

Даний банк активно здійснює свою діяльність як на території України так і за її межами. Він впевнено закріпився серед лідерів банківського ринку, викликає значну довіру і надійність у вітчизняних та в зарубіжних ділових колах. Банк твердо закріпився в лідерах карткового рахунку, успішно проводить емісію акцій, розширює свою мережу по всій території України, надає клієнтам вигідні кредити та ряд банківських послуг.

АТ КБ «Приватбанк» приділяє велику увагу розширенню продуктового ряду для населення. Фізичні особи в будь-якому відділенні банку можуть швидко

і надійно розраховатися без відкриття рахунка: за всіма комунальними платежами, послугами мобільного зв'язку, за придбані товари, виконані роботи, надані послуг, за навчання та інші послуги.

АТ КБ Приватбанк має ліцензії на всі види своєї діяльності, яку здійснює згідно діючого законодавства України. Відділення центрального офісу Чернівецької філії АТ КБ «Приватбанк» здійснює такі види операцій:

- кредитні операції;
- касово-розрахункові операції;
- валютні операції;
- інші операції не заборонені законодавством України та визначені НБУ.

Контроль за веденням банківської діяльності здійснює НБУ, його регулювання цілком відповідають встановленим нормам. АТ КБ «Приватбанк» є достатньо ліквідним і платоспроможним банком.

Позитивним моментом в діяльності АТ КБ «Приватбанк» є наявність великої клієнтської бази. Найбільші обсяги коштів банку забезпечують підприємства сфери послуг. На кінець 2021 року це складало 38337 млн. грн. на 18052 млн. грн. більше початку періоду. На кінець 2022 року відбулося зростання до 50867 млн. грн. Значні надходження коштів також забезпечують фізичні особи. Так на кінець 2021 року це складало 229350 млн. грн., що на 39355 млн. грн. більше початку періоду на кінець 2022 р. 33196 млн. грн.

Найбільшим грошовим потоком є грошовий потік від операційної діяльності, він складав 33658 млн. грн. в 2020 році, 36915 млн. грн. в 2021 році та 40071 млн. грн. в 2022 році. При цьому даний чистий дохід від операційної діяльності по роках відповідно складав 85402 млн. грн. та 39169 млн. грн. та 70585 млн. грн.

В 2020-2022 р. р. процентні доходи АТ КБ «Приватбанк» зросли на кінець періоду на 10123 млн. грн. і склали 43686 млн. грн., в той же час процентні витрати скоротилися на 8193 млн. грн. Позитивним моментом було зростання чистого процентного доходу на 20087 млн. грн.

В цілому регуляторний капітал на кінець 2022 року зріс на 19267 млн. грн., а активи на 44320 млн. грн. При цьому норматив капіталу 1 рівня (Н2) відповідно по роках складав 28,09%, 18,33% та 23,78%. Коефіцієнт достатності капіталу Н3 складав 14,06%, 9,17% та 11,9%.

Однак, для покращення своєї діяльності АТ КБ «Приватбанк» необхідно: забезпечувати розширення клієнтської бази, нарощувати обсяги власного капіталу, на відповідно високому рівні надати банківські послуги та виконувати банківські операції, розширяти кредитну діяльність.

Банківська діяльність комерційних банків потребує подальшого вдосконалення, спрямована на покращення обслуговування клієнтів, формування достатньої ресурсної бази, більш ширшого впровадження сучасних технологій проведення банківських операцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев С. Стан і перспективи розвитку грошово-кредитного ринку України. - URL: http://archive.nbuuv.gov.ua/portal/soc_gum/vnbu/2022_6/2012_06_1.pdf (дата звернення: 12.05.2023).
2. Алексеев С. Г. Банківська енциклопедія / С. Г. Алексеев, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України : Знання, 2017. 504 с.
3. Банківські операції: підручник / А.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна та інш.; За ред. А.М. Мороза. К.: КНЕУ, 2016. 384 с.
4. Богушко О.М. Напрями вдосконалення системи валютного регулювання та валютного контролю за операціями комерційних банків. URL: http://www.nbuuv.gov.ua/old_jrn/e-journals/PSPE/2010_2/Tarnovetskiy_210.htm (дата звернення: 12.04.2023)
5. Бреславська О. Актуальні проблеми курсової політики України. *Вісник Національного банку України*. 2017. №2. С. 16–20.
6. Васильєва В. В. Васильченко О. Р. Фінансовий ринок : навчальний посібник . К.: Центр учбової літератури, 2018. 368 с.
7. Васюренко О. В. Банківські операції: навч. посіб.– 5-те вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2016. 311 с.
8. Внукова Н. М., Ачкасова С. А. Оцінка впливу моделі державного регулювання на розвиток ринку фінансових послуг. *Ринок фінансових послуг: погляд у майбутнє*: монографія. Київ: Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, ФОП Ямчинський О.В., 2019. С. 80–101. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/25105/1/%D0%92%D0%BD%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0> (дата звернення: 12.03.2023)
9. Гетьман В. Банківська система України: діяльність і проблеми. *Банківська справа*. 2022. №2. С.8-15.
10. Дахно І.І. Світова економіка: навчальний посібник. Київ: ЦНЛ, 2016.

320с.

11. Деревко О. С. Капіталізація державних банків як боргоутворюючий чинник в Україні : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.08 / О. С. Деревко. Київ : КНТУ імені Вадима Гетьмана, 2017. 21 с.

12. Дорошенко І. Проблеми організації та проведення операцій з міжнародними платіжними картками. *Банківська справа*. 2019. № 3. С. 64-65.

13. Засади стратегічного реформування державного банківського сектору» схвалено КМУ від 11.02.2016 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/248824618> (дата звернення: 12.05.2023)

14. Карчева Г. Т. Фінансовий стан банків України в умовах загрози світової фінансово-економічної кризи. *Ефективна економіка*. 2020. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7708>. (дата звернення: 10.05.2023)

15. Ковальчук К.Ф., Козенко Д.Є., Момот Ю.Г. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: навчальний посібник. К. «Центр учбової літератури», 2017. 150с.

16. Ковальчук Т., Коваль М. Проблема достатності прибутку в процесі формування статутних фондів комерційних банків України. *Банківська справа*. 2019. №2. С.21-23.

17. Ковальчук Т., Скопенко А. Про деякі аспекти перспективної діяльності комерційних банків. *Банківська справа*. 2018. №1. С.25-31.

18. Коваленко В. В. Роль банків у забезпеченні сталого розвитку реального сектору економіки України : монографія / за ред. В. В. Коваленко. Одеса : ОНЕУ, 2016. 244 с.

19. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР/ Верховна Рада України. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/constitution> (дата звернення: 12.02.2023).

20. Кораблін С. О. Валютно-курсова політика України: стабілізаційні ефекти та можливі перспективи розвитку. *Фінанси України*. 2021. № 9. С.112-123.

21. Карчева Г. Т. Фінансовий стан банків України в умовах загрози світової

фінансово-економічної кризи. *Ефективна економіка*. 2020. № 3. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7708>.

22. Кредитний ризик комерційного банку: навч посіб./ В.В.Вітлінській та ін.; За ред В.В. Вітлінського .- К.: т-во "Знання", КОО, 2017. 251 с.

23. Лобанова А.Л. Ресурсна політика комерційних банків України. *Фінанси України*. 2021. №1. С.88-94.

24. Лютий І. О., Юрчук О. М. Фінансово-економічна криза 2008-2010 рр.: деякі чинники та уроки. *Вісник Національного банку України*. – 2020, № 1. С.10-16.

25. Майорова Т. В. Інвестиційний процес і фінансово-кредитні важелі його активізації в Україні : монографія. Київ : КНЕУ, 2013. 332, [4] с

26. Маслова С. А., Опалов С. О. Фінансовий ринок. Теорія й практика : навчальний посібник. Житомир, ЖІТІ, 2012. 415 с.

27. Матіос А. Законодавчі засади оптимізації валютно-курсової та емісійної політики в Україні. *Право України*. 2015. № 12. С.72-80.

28. Михайловська І.М., Ларіонова К. Л. Гроші та кредит: навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2017 . 431 с.

29. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / [О. М. Мозговий, Т. Є. Оболенська, Т. В. Мусієць, Ю. М. Руденко, О. О. Павлюк, Т. В. Жила, А. Ф. Баторшина.] К. : КНЕУ, 2015. 502 с.

30. Основні напрями діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» на 2018 – 2022 роки, затверджено Міністерством фінансів України». URL: <https://economics.unian.ua/finance/10167335-minfin-zatverdiv-strategiyu-rozvitkuprivatbanku.html> (дата звернення 24.01.2023).

31. Міщенко В.І. Гнучкий режим курсоутворення: етапи запровадження та можливі наслідки для економічного розвитку України: науково-аналітичні матеріали / Міщенко В. І., Нідзельська І. А., Кулінець А. П., Шульга С. О. К.: НБУ ЦНД, 2018. Вип. 15. 124 с.

32. Напрямки та принципи розвитку державних банків до 2025 року / Міністерство фінансів України. URL: <https://eimg.pravda.com/files/2/1/216feaf-c->

[-----pdf](#) (дата звернення 24.01.2023).

33. Огляд банківського сектору. Періодичні видання Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=80799454> (дата звернення 24.03.2023).

34. Облік та аудит у комерційних банках / А.М. Герасимович, Т.В. Кривов'яз, О.А. Мазур та інш.; За ред. А.М. Герасимовича. Львів: Видавництво "Фенікс", 2019. 512 с.

35. Пантелеев В., Халява С. Фінансова стійкість комерційного банку: проблеми регулювання. *Банківська справа*. 2018. №1. С.32-39.

36. Петрук О. М. Фінансовий ринок: навч.-метод. посібник / О. М. Петрук, Т. В. Давидюк, О. Л. Біляченко ; за ред. проф. Г. Г. Кірейцева Житомир: ЖДТУ, 2016. 340 с.

37. Показники банківської системи. Офіційний сайт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798 32 593 (дата звернення 24.04.2023).

38. Потасов Ю. Як українські банки минулий рік пережили. *Фінансова Україна*. 4 лютого 2021. С.18.

39. Приведа Л. Система показників оцінки ефективності управління капіталом банку. *Фінансова система України: зб. наук. праць*. Острого: В-во НУ «Острозька академія», 2022. Вип. 10. Ч. 2. С. 252-260.

40. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку: підручник. - 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ. 2016. 468с.

41. Прокопюк Д. Кредитна політика комерційних банків, очевидно, зміниться. *Галицькі контракти*. 2019. №10. С.17.

42. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України від N 1669-VII (1669-18) від 02.09.2014 // ВВР. – 2014. - N 44. - ст.2 040.

43. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 2010 року № 679-XIV // URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/679-14/page> (дата звернення 24.02.2023).

44. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7.12.2000 р. №2121-111.

45. Про заходи щодо діяльності банків та проведення валютних операцій: Постанова Правління НБУ (від 06.02.2014 № 49) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0049500-14> (дата звернення 24.01.2023).

46. Пурій Г. М. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України. *Фінансовий простір*. 2021. № 4 (28). С.49-54.

47. Романюк Д. Кредитна політика комерційних банків, очевидно, зміниться. *Галицькі контракти*. 2021. №10. С.17.

48. Савлук М.І. Роль банківської системи в реформуванні економіки України. *Фінанси України*. 2019. №6. С.38-45.

49. Святко С.А. Проблемні кредити та їхній вплив на дохідність банку. *Фінанси України*. 2021. №2. С.75-77.

50. Сало І.В. Фінансово-кредитна система України та перспективи її розвитку. К.: Наукова думка. 2018 . 198 с.

51. Сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.

52. Сенищ П. М. Банківська діяльність в системі державної політики економічного зростання України: теорія і досвід : монографія. Львів : Растр-7, 2016. 408 с.

53. Управління аналізу діяльності системи банків департаменту методології банківського регулювання та нагляду НБУ. *Вісник НБУ*. 2021. №2. С.50.

54. Шірінян Л. В., Шірінян А. С. Конкуренція банків: Україна та інші країни. *Науково-практичний збірник. Фінансові послуги*. 2018. № 5. С. 33–37. URL:

<http://dspace.nuft.edu.ua/bitstream/123456789/28874/1/%D0%A1ompetitiveness%20of%20banks%20Ukraine%20versus%20other> (дата звернення 24.03.2023).

55. Яковенко К. А. Фінансова стабільність банківської системи та напрями її забезпечення в сучасних умовах. *Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України: збірник наукових праць IX Всеукраїнської*

науково-практичної Інтернет–конференції. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2020. С. 227-234.